

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 29 okt. 1956

*'s Morgens te 11 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Algera, Cals, Hofstra, Klompé, Luns, Mansholt, Samkalden, Staf, Suurhoff en Witte (afwezig zijn de Ministers Struycken en Zijlstra).

Secretaris: J. Middelburg.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

- - -

e. *Overkomst van Indische Nederlanders* (Nota van de Minister van Maatschappelijk Werk d.d. 25 oktober 1956, nr. U 336.)

Minister *Klompé* tekent bij blz. 3 van haar nota aan, dat van Indonesische zijde geen officiële stap is gedaan inzake beperking van de Nederlandse vertegenwoordiging. Spreekster zou het in de nota voorgestelde beleid niet spectaculair in de memorie van antwoord willen aankondigen, maar wel in de mondelinge behandeling in de Kamer er iets over willen zeggen.

Minister *Luns* meent, dat door het voorgestelde beleid weinig in de gang van zaken zal veranderen, aangezien de verzoeken inzake het reizen naar Nederland vrijwel steeds worden toegestaan. Spreker zal de inkrimping van het apparaat toejuichen en hij verwacht, dat dit de stroom naar Nederland slechts weinig zal vergroten.

Minister *Samkalden* zou nog de consequenties voor verwante kwesties willen nagaan.

Minister *Hofstra* stelt de vraag in hoeverre tot beperking van het apparaat wordt overgegaan en hoe de verhouding tussen bezuiniging en extra kosten zal zijn. Voorts informeert spreker of de verleende voorschotten weer in de staatskas terugkomen. Minister *Klompé* antwoordt op de laatste vraag, dat de voorschotten verleend aan hen, die gemakkelijk in het arbeidsproces in Nederland worden ingeschakeld, wel worden terugbetaald.

Minister *Suurhoff* deelt niet de instemming van de vorige Ministers met de voorgestelde wijziging van het beleid. Spreker staat nog steeds op het standpunt, dat op den duur de betrokkenen veel beter in Indonesië zullen kunnen aarden. Daarbij ziet spreker nog af van de moeilijkheden, die door de overkomst naar Nederland ontstaan, zoals de verlenging van de woningnood en het omslaan van het netto-emigratiesaldo in een immigratiesaldo. Voorts zijn er een aantal lepra-gevallen, welke hier te lande niet meer voorkwamen, en waarbij tot isolatie moet worden overgegaan. Verder wijst spreker erop, dat enkele honderden rechtstreeks naar Brazilië zijn geëmigreerd; hij zou willen proberen de emigratie van de betrokkenen naar deze tropische gebieden nog voort te zetten. Spreker heeft overigens nog geen gelegenheid gehad de nota te lezen.

De *Minister-President* stelt voor, de verdere discussie uit te stellen en de nota op de agenda voor de volgende vergadering te plaatsen.

- - -

Middagvergadering

- - -

13. *Het te weren beleid inzake de Nieuw-Guineakwestie* (Nota van de Minister van Buitenlandse Zaken d.d. 18 oktober 1956, nr. 7357.)

Minister *Luns* herinnert eraan, dat hij naar aanleiding van het besluit van het vorige Kabinet om de verdragschennis door Indonesië voor de UNCI te brengen, heeft gezegd, dat hij dat zal doen. De landen, die in de UNCI zitting hebben, passen echter een taktiek van uitstel toe, zodat niet voor het eind van het jaar een beslissing kan worden verwacht. Intussen zijn zowel van de leden van de

UNCI als van het Secretariaat van de Verenigde Naties ongunstige reacties ontvangen. België staat op het standpunt, dat de UNCI niet meer bestaat (evenals Australië), en zo dit wel het geval mocht zijn, zou een beroep op de UNCI slechts schadelijk voor Nederland zijn. De verwachting bestaat voorts, dat Indonesië Australië niet meer als zijn vertegenwoordiger in de UNCI zou erkennen en b.v. India in de plaats van Australië zou aanwijzen. België verwacht grote juridische moeilijkheden, terwijl als de zaak voor de Veiligheidsraad zou komen een Russisch veto mogelijk is. Aangezien Amerika niet in deze kwestie stelling wil nemen tegen Indonesië kan in de UNCI de uitspraak van twee tegen een in het nadeel van Nederland uitvallen.

De *Minister-President* stelt de vraag wat de VN anders in deze kwestie denken te doen. Het lijkt hem goed als Minister Luns in zijn toespraak in de Assemblée aandacht aan deze kwestie schenkt. De VN hebben verantwoordelijkheid op zich genomen voor de naleving van de RTC-overeenkomsten.

Minister *Luns* deelt mede, dat hij enkele uren met de Australische Minister van Buitenlandse Zaken heeft gesproken. Het was diens bedoeling te trachten met de Amerikaanse en Engelse Ministers Dulles en Eden te proberen een publieke veroordeling van Indonesië te krijgen. Tegenover sprekers scepticisme over deze mogelijkheid stelde de Australische Minister, dat het doen van een beroep op de UNCI erger was. Spreker deelt voorts mede, dat in alle daarvoor in aanmerking komende hoofdsteden stappen zijn gedaan inzake de Nieuw-Guinea-kwestie. Tot dusverre zij de reacties daarop gunstiger dan hij verwachtte. Zo zullen de Scandinavische landen zich tegen de plaatsing van dit punt op de agenda verzetten. Spreker zal zich formeel tegen deze inscriptie verzetten om daarvoor reeds een vrij behoorlijke minderheid te verkrijgen. Verder is in overweging of Nederland niet zelf een agendapunt over het optreden van Indonesië zal voorstellen. Spreker is te dien aanzien op het ogenblik weifelend: Indonesië kan n.l. altijd over eenderde van de stemmen beschikken voor de verwerping van een resolutie ten gunste van Nederland. Nu bij de algemene beschouwingen in de Kamer weer gevraagd is over het voorbrengen van de verbreking der verdragen voor het Internationale Hof heeft spreker dit opnieuw laten nagaan door de juristen; dit is thans nog in onderzoek. Spreker is van plan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties een brief te schrijven en hem te verzoeken deze (evenals na de verbreking van de schuldenovereenkomst) te laten circuleren onder de leden. In deze brief zal spreker eindigen met te zeggen, dat de Nederlandse Regering gaarne had, dat deze kwestie werd voorgelegd aan het Internationale Hof. Hetzelfde zal onzerzijds aan Indonesië worden gezegd, dat echter zal weigeren een uitspraak van het Internationale Hof te vragen. Door de circulatie van de brief zal dit echter meer de aandacht trekken en zal ook iets gedaan zijn tegen het gevoel van onbehagen, dat in ons land leeft. Dan is er nog de vraag of de Minister-President niet een open brief aan de Minister-President van Indonesië zal zenden. Vanwege het bedrijfsleven wordt geageerd voor de gedachte iemand met een speciale zending naar Indonesië te laten gaan. Spreker verwacht daarvan niets, aangezien deze zou terugkomen met de mededeling, dat Nederland maar moet beginnen met Nieuw-Guinea over te dragen. Spreker heeft aan vertegenwoordigers van het bedrijfsleven gevraagd of zij enige aanwijzing konden geven, dat Indonesië bereid zou zijn iets te doen, maar men blijft dan steeds het antwoordschuldig. Hij zal nog met Dr. Hirschfeld een bespreking hebben en vervolgens met Minister Hofstra en zo mogelijk Minister Zijlstra een bespreking met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven met de bedoeling te voorkomen, dat bij het bedrijfsleven een verkeerde indruk omtrent het regeringsbeleid blijft leven.

De *Minister-President* deelt mede, dat hij met de heer Van Oldenborgh een briefwisseling heeft gehad, waarin hij op zijn vraag welke mogelijkheden men zag om tot betere verhoudingen met Indonesië te komen een antwoordbrief zonder concrete inhoud heeft ontvangen. Men zal zich moeten realiseren, dat er op het ogenblik niets met Indonesië is te beginnen.

Minister *Samkalden* stelt de vraag of de Minister van Buitenlandse Zaken niet vrijgelaten kan worden om, indien wenselijk, toch het optreden van Indonesië als agendapunt

voor de algemene vergadering voor te stellen. Minister *Luns* merkt op, dat hierover nog geen beslissing behoeft te worden, aangezien hij toch voor die tijd uit Amerika terug zal zijn.

De *Raad* hecht vervolgens zijn goedkeuring aan de onderhavige nota.

Minuut
MINISTERIE

VAN BUITENLANDSE ZAKEN

AFGESCHREVEN S-GRAVENHAGE

VERZOEK BIJ BEANTWOORDING, KENMERK, ONDERWERP, DATUM EN NUMMER TE VERMELDEN

Kenmerk: Directie Internationale Organisaties/PZ Datum: 18 oktober 1956.
Onderwerp: Nieuw-Guinea in de XIe Algemene Vergadering Nummer: 145865-7357 GS.
der Verenigde Naties. Fotonummer: 144243

TER BEHANDELING IN DE MINISTERRAAD.

ZEER GEHEIM

Zoals U bekend is, heeft de Indonesische Regering enige tijd geleden besloten de kwestie Nieuw-Guinea andermaal bij de V.N. aanhangig te maken. In verband daarmee is de Secretaris-Generaal van de V.N. onlangs door een 15-tal Aziatisch-Afrikaanse landen verzocht deze kwestie op de voorlopige agenda van de komende Algemene Vergadering te plaatsen, welke op 12 november a.s. te New York zal aanvangen.

In het licht hiervan bestaat voor de regering de noodzaak in algemene en principiële zin het beleid te bepalen, dat door haar en, namens haar, door de Nederlandse delegatie naar de komende Assemblée bij de behandeling van de Nieuw-Guinea kwestie zal moeten worden gevoerd.

Naar ik meen staan de regering daarbij verschillende beleidswegen open. Zij kan zich verzetten tegen de definitieve inschrijving van de Nieuw-Guinea kwestie op de agenda en, zo het punt desondanks toch in behandeling komt, moet zij het Nederlandse standpunt ten substantiële met kracht van argumenten uiteenzetten en zich keren tegen iedere haar onwelgevallige resolutie, welke tijdens de debatten door Indonesië alleen of een groep landen tegelijk zal worden ingediend. Een mogelijkheid daarbij is, dat de regering niet uitsluitend in het defensief blijft doch poogt ook harerzijds het initiatief in handen te nemen door zelf een agendapunt aanhangig te maken, dat zou kunnen luiden: "De verslechtering der betrekkingen tussen Indonesië en Nederland". Bij de presentatie van een dergelijk punt zou de regering de opzegging door Indonesië van de R.T.C.-overeenkomsten, de schending der schuldenovereenkomst, de strafprocessen tegen Nederlanders in Indonesië en verschillende andere Indonesische daden en maatregelen voor

-het-

Zijner Excellentie
de Minister-President,
Voorzitter van de Raad
van Ministers.

cc. alle Ministers. + Kab. der Koningin.

VERZONDEN
19/10 1956

het forum der Algemene Vergadering kunnen brengen, waardoor het Indonesische agendapunt in een ander voor ons gunstiger daglicht komt te staan en tevens het territoriaal koloniale aspect aan betekenis zal verliezen, aangezien alsdan internationaal goed fatsoen, trouw aan verdragen en eerbiediging der mensenrechten in het geding zouden zijn. Ik wil op deze mogelijkheid echter thans niet verder ingaan, omdat het vorige kabinet bereids als haar mening heeft uitgesproken, dat de opzegging door Indonesië van de R.T.C.-akkoorden, i.c. van de schuldenovereenkomst, voorlegging aan de UNCI verdient, hetgeen op dit ogenblik de weg afsluit tot het aanhangig maken van het door mij bedoelde Nederlandse agendapunt bij de Assemblée. Gaarne behoud ik mij echter de vrijheid voor op het voor en tegen van deze mogelijkheid uitvoerig terug te komen indien inschakeling van de UNCI bij nader onderzoek niet realiseerbaar zou blijken dan wel onze positie zou schaden. Dit onderzoek is thans in gang.

Daarmede kom ik dus terug op de eerste door mij aangeduide beleidslijn, t.w. verzet tegen het Indonesische agendapunt. Bij het bepalen van het beleid in deze doen zich naar ik meen twee vragen voor: welk karakter dient het Nederlandse verzet tegen een hernieuwde inschrijving van de Nieuw-Guinea kwestie op de agenda te dragen en, ten tweede, wat zijn uitgangspunt en doelstelling van het door de Nederlandse delegatie te voeren beleid indien het Indonesische agendapunt door de Assemblée toch op de definitieve agenda wordt ingeschreven.

Wat de eerste vraag betreft, moge ik er aan herinneren, dat de Algemene Vergadering, zowel in 1954 als in 1955, ondanks de vele van Nederlandse zijde aangevoerde bezwaren, telkens met duidelijke meerderheid besloot - hetgeen bij voorbaat ook reeds te verwachten viel - de kwestie Nieuw-Guinea op haar agenda te plaatsen. Het laat zich aanzien dat op dit punt de verhoudingen tijdens de komende Assemblée voor Nederland niet gunstiger zullen liggen dan bij vorige gelegenheden, zulks als gevolg van de recente toelating van 16 nieuwe leden tot de V.N. en dat derhalve de Nieuw-Guinea kwestie voor de derde maal op de agenda zal worden ingeschreven.

Ik heb mij nu afgevraagd of de Nederlandse delegatie er verstandig aan zou doen tegen een eventuele hernieuwde inschrijving van de kwestie Nieuw-Guinea op de agenda te strijden op de wijze welke bijv. in 1954 werd gevolgd, n.l. in uitvoerige, diepgaande, gedocumenteerde en frequente interventies. Ik ben geneigd deze vraag ontkennend te beantwoorden en wel voornamelijk om twee redenen. Allereerst omdat de delegatie door deze methode verplicht is reeds tijdens de procedurele inscriptie-debatten praktisch alle argumenten te gebruiken, die normaliter eerst gebruikt dienen te worden tijdens de beslissende substantiële debatten. Dit betekent, dat de delegatie als het ware te vroeg haar kruis verschieft en dat dan nog in een strijd, die, zelfs

-bij-

bij de meest gunstige kansberekening, bij voorbaat praktisch als verloren moet worden beschouwd. Ten tweede omdat een uitvoerig verweer tegen inschrijving antagonistisch werkt op de delegaties van die landen, die van oordeel zijn dat iedere in dispuut gestelde kwestie bij de Assemblée althans in behandeling moet kunnen komen en dat het blokkeren van dergelijke kwesties niet alleen afbreuk doet aan het prestige en de betekenis van de Verenigde Naties, maar vooral aan kleinere mogelijkheden de bescherming ontzegt die kan liggen in een appel voor het wereldforum. Deze mening leeft in het bijzonder bij de Latijns-Amerikaanse landen. Het zijn echter toevalligerwijze juist de delegaties van deze landen, wier stemuitbrenging tijdens de substantiële debatten beslissen zal over het lot van een Nederland onwelgevallige resolutie en bij wie wij derhalve geen goodwill mogen verliezen door ons ook dit jaar, dus voor de derde maal, in uitvoerige, de opportuniteit van V.N. inmenging betwistende, vertogen te keren tegen de inschrijving van de Nieuw-Guinea kwestie op de agenda. Een nieuw feit is, dat de Engelse regering inmiddels besloten heeft zich niet te verzetten tegen de inschrijving van het Griekse agendapunt omtrent Cyprus, omdat zij een zodanig verzet nutteloos acht en bovendien tot een nieuwe tactiek is overgegaan door indiening van een eigen agendapunt, gericht tegen de Griekse steun aan terroristische activiteiten op Cyprus.

Op grond van deze overwegingen ben ik dan ook van oordeel, dat aan de delegatie de vrijheid moet worden gelaten om af te wijken van de vroeger gevolgde tactiek door bij de bespreking van de agenda in een algemene verklaring haar reserve tot uitdrukking te brengen ten aanzien van de inschrijving van alle agendapunten, inclusief het Indonesische agendapunt inzake Nieuw-Guinea. Of van die vrijheid zal worden gebruik gemaakt zal ik persoonlijk te New York bepalen afhankelijk van de op dat moment aldaar vigerende omstandigheden.

Hiermede kom ik aan de tweede vraag, welke ik zo juist stelde en welke betrekking heeft op uitgangspunt en doelstelling van het beleid, dat door de Nederlandse delegatie moet worden gevoerd bij de substantiële debatten, nadat de Nieuw-Guinea kwestie eenmaal definitief is ingeschreven. Ik meen, dat ten aanzien van deze beide punten weinig twijfel kan bestaan. De delegatie zal zich moeten baseren op het feit, dat Nederland soeverein is over het gebiedsdeel Nieuw-Guinea en dat deze soevereiniteit niet discutabel is. Uitgaande daarvan zal de delegatie, zoals dit ook met succes in 1954 is geschied, in haar interventies evenzeer duidelijk moeten stellen dat het Nederlands beleid ten aanzien van Nederlands Nieuw-Guinea onverkort op is en blijft gericht aan de bewoners van dit gebiedsdeel te gelegener tijd de mogelijkheid te geven zelf over hun toekomst te beslissen, waartoe zij thans door hun primitieve staat niet capabel zijn. Een positief geluid in deze

-geest-

-4-

vermag met name onder een aantal Latijns-Amerikaanse delegaties indruk te maken omdat het doet uitkomen dat Nederland het in die kringen sterk levende beginsel van zelfbeschikking ernstig neemt.

Hetgeen de delegatie als doelstelling bij haar beleid voor ogen moet staan is uiteraard te voorkomen, dat een voor Nederland onaanvaardbare resolutie, een 2/3 meerderheid behaalt. Wat de inhoud van een dergelijke resolutie zal zijn, valt vooruit moeilijk met zekerheid te zeggen, doch rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid, dat een resolutie zal worden ingediend welke Indonesië en Nederland uitnodigt de onderhandelingen te hervatten doch thans mede over de Nieuw-Guinea kwestie en over het verloop dezer onderhandelingen aan de XII Algemene Vergadering verslag uit te brengen. Of bij de bestrijding daarvan gelegenheid zal kunnen worden gevonden de aandacht te vestigen op de wijze waarop Indonesië zich in het internationaal verkeer gedraagt en de rechten van de mens schendt zal afhangen van de concrete tactische situatie bij de aanvang van het debat. Wel zal in de lobby door de delegatie echter gebruik kunnen worden gemaakt van de verschillende punten waarop Indonesië zijn positie in de afgelopen periode heeft verzwakt. Een prognose over de uitslag van de stemming over een dergelijke resolutie valt echter thans niet te maken.

Volledigheidshalve wil ik opmerken, dat het werk der delegatie ten deze grondig wordt voorbereid door de verschillende Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigers in den vreemde, die ik bereids een in details uitgewerkte opdracht heb gegeven het Nederlandse standpunt inzake Nieuw-Guinea aan de regeringen waarbij zij geaccrediteerd zijn, uitvoerig uiteen te zetten en te verduidelijken. Uiteraard zal aan de Nederlandse delegatie naar de Elfde Algemene Vergadering, welke door mij persoonlijk zal worden geleid, moeten worden overgelaten te bepalen welke tactiek in het licht van de zich te New York ontwikkelende situatie, het beste kan worden gevolgd ter bereiking van de door de regering gestelde doeleinden.

Aangezien het noodzakelijk is dat het Nederlandse beleid reeds thans vast staat, mede in verband met de talrijke démarches, welke nog dienen te worden verricht, zal ik het op prijs stellen indien dit schrijven punt van bespreking kan uitmaken op de vergadering van de Ministerraad van 22 dezer. Daartoe heb ik spoedshalve afschrift van deze brief rechtstreeks aan onze Ambtgenoten doen toekomen.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN.

